

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВІ ПІДХОДИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

***Резюме.** Обґрунтовано значущість використання програмно-цільових підходів у реалізації природоохоронної діяльності суб'єкта господарювання, зокрема як інструмента вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення такої діяльності. Систематизовано проблеми природоохоронної діяльності ВАТ „Житомирський маслозавод”, які вимагають програмного вирішення. Розроблено програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки і його працівників.*

***The summary.** The article is devoted to the explanation of the importance of using software-targeted approaches in the implementation of environmental activities of the entity, particularly as a tool to improve the investment mechanism for such activities; systematization of environmental problems of „Zhytomyr butter” that require software solutions, development program management relations in environmental safety of „Zhytomyr butter” and its employees.*

***Ключові слова:** програмно-цільові підходи в реалізації природоохоронної діяльності підприємства, програма адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників, ранжування елементів програми, побудова „дерева цілей” програми.*

Постановка проблеми. Усунення негативних екстерналій у діяльності підприємства (забруднення довкілля, нераціональне використання природних ресурсів, створення загрози екологічній безпеці підприємства і території, на якій воно розміщене, та ін.) вимагає акумулювання ресурсів шляхом реалізації ним цільових екологічних програм.

Необхідність використання програмно-цільових підходів до вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення природоохоронних заходів підприємства, зокрема ВАТ „Житомирський маслозавод”, зумовлена потребою регулювання господарської діяльності цього підприємства і спричинена множиною причин. По-перше, ВАТ „Житомирський маслозавод” виступає активним суб'єктом природокористування у регіональній економіці внаслідок виробничо-технологічних особливостей його діяльності. Це створює проблеми, пов'язані з використанням природних ресурсів і мінімізацією негативного впливу господарської діяльності досліджуваного підприємства на навколишнє природне середовище. По-друге, ВАТ „Житомирський маслозавод” виготовляє продукцію, від екологічної чистоти якої залежить якість життя населення України і Житомирської області. По-третє, стан екологічної безпеки підприємства впливає на безпеку життєдіяльності його персоналу. Власне, інвестиційний механізм забезпечення природоохоронних заходів ВАТ „Житомирський маслозавод” повинен виходити із пріоритетності соціальної складової (забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства та його працівників, зменшення забруднення довкілля та ін.).

Вказане вище обумовлює необхідність використання програмно-цільових підходів до вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення природоохоронних заходів ВАТ „Житомирський маслозавод” з паралельним організуванням цілеспрямованого управління задля задоволення інтересів Житомирської області, її населення та досліджуваного підприємства (в економічному, соціальному і екологічному напрямках). Цього можна досягти шляхом використання програмно-цільового підходу до управління як ВАТ „Житомирський маслозавод”, в цілому, так і до вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення природоохоронних заходів досліджуваного підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стану і перспектив реалізації програмно-цільових підходів в економіці, зокрема, бюджетній сфері, піднімалися в роботі В. Александрової, О. Амоші, В. Геєця [1]. Проблемні аспекти використання програмно-цільових підходів у галузі охорони довкілля розкриті у працях І. Михасюка, В. Сахаєва, Ю. Стадницького, В. Трегобчука, С. Харічкова, В. Шевчука та ін. Разом з тим в умовах ринкової економіки, що розвивається, особливої уваги вимагають питання реалізації програмно-цільових підходів в екологічній сфері не лише на загальнодержавному і регіональному рівнях, а й на рівні суб'єктів господарювання, особливо як інструмента

вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення природоохоронної діяльності підприємства.

Метою статті є систематизація проблем природоохоронної діяльності ВАТ „Житомирський маслозавод”, які вимагають використання програмно-цільового підходу до їх вирішення, а також розроблення програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його працівників.

Виклад основного матеріалу. Умови розвитку ринкової економіки вимагають здійснення програмування в екологоорієнтованій діяльності суб'єктів господарювання за такими ознаками: чинні механізми управління і регулювання природоохоронної діяльності з боку підприємств є неефективні з огляду на їх недостатній розвиток; послаблення екологічної кризи нездійсненне виключно ринковими механізмами. Обмеженість інвестиційних ресурсів підприємств для розв'язання екологічних проблем вимагає вибору першочергових проблем, акумулювання цих ресурсів та їх вкладення у природоохоронну діяльність цих підприємств на основі програмно-цільового підходу.

Проблематика розроблення й реалізації підприємствами програм забезпечення природоохоронних заходів може бути репрезентована наступним чином:

- розмитість критеріїв відбору пріоритетності природоохоронних програм суб'єктів господарювання;
- недостатність інформаційного та статистичного супроводу розроблення й реалізації таких програм, що не віддзеркалюють потреб програмно-цільового управління загалом;
- обмеженість інвестиційних ресурсів підприємств;
- недостатність професійної підготовки керівництва адміністративних служб підприємств для розв'язання як проблем охорони довкілля, так і проблем інвестування у здійснення природоохоронних заходів і їх програмування.

Вищенаведене вимагає зміни підходу з боку суб'єктів господарювання до програмування як напряму вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення їх природоохоронних заходів. Такий підхід передбачає трансформацію програмування в інструмент науково обґрунтованих управлінських рішень, які приймаються цими суб'єктами господарювання задля досягнення ними еколого-економічних і соціальних цілей функціонування й розвитку.

Негативна ситуація, що слалася із забезпеченням природоохоронних заходів підприємств та їх інвестуванням, зумовлює потребу визначення функціонального навантаження природоохоронних програм як напряму вдосконалення інвестиційного механізму забезпечення природоохоронних заходів цих підприємств. Такі програми доцільно розглядати як елемент організаційно-методологічного забезпечення механізму інвестування у реалізацію природоохоронних заходів, а також як засіб акумулювання інвестиційних ресурсів підприємств для досягнення цілей щодо охорони довкілля.

Базуючись на теоретичних і практичних підходах до технології розроблення цільових програм, пропонуємо таку етапність розроблення природоохоронних програм ВАТ „Житомирський маслозавод”: відбір проблеми, пов'язаної з охороною довкілля, для вирішення в рамках програми, формування переліку природоохоронних програм підприємства; визначення цілі природоохоронної програми; вибір альтернативних варіантів досягнення встановлених цілей, а також визначення кола заходів із забезпечення досягнення цілей; ресурсне забезпечення програми підприємства з охорони довкілля; напрацювання механізмів організування виконання природоохоронних програм підприємства.

Поряд із тим, що ВАТ „Житомирський маслозавод” отримало сертифікати: системи якості держстандарту України ISO 9001-2001, відповідності міжнародному стандарту серії ISO 14000, що свідчить про налагоджену на підприємстві роботу з охорони навколишнього природного середовища; розробило й упровадило систему аналізу ризику в критичних контрольних точках (ХАССП), застосування якої виступає гарантом безпеки кожної партії продукції; реалізувало Програму управління природоохоронною діяльністю на 2004–2008 рр. Можемо стверджувати, що комплексне і системне здійснення досліджуваним підприємством

природоохоронних заходів та їх інвестування вимагають ґрунтового удосконалення.

За умов різнохарактерності природоохоронних проблем досліджуваного підприємства, обмеженості його інвестиційних ресурсів, недостатності ресурсного потенціалу (кадрових, майнових ресурсів) для вирішення природоохоронних питань, недостатньої системності у реалізації природоохоронної діяльності досліджуваного підприємства (Програма управління природоохоронною діяльністю розроблена лише на 2004–2008 р.), критерієм вибору відповідної проблеми для розв'язання в рамках програми доцільно застосувати методіку, в основі якої лежить побудова шкали пріоритетів і яка дозволить виключити суб'єктивність в оцінюванні природоохоронних проблем підприємства.

Побудову шкали пріоритетів із використання експертних методів доцільно провести на основі даних експертного оцінювання і-ої кількості експертів і побудови матриць, складовими елементами яких є відносні оцінки значущості кожної проблеми для здійснення підприємством природоохоронних заходів. Узагальнену відносну оцінку проблеми можна визначити за формулою 1

$$A_{ij} = \sum_{k=1}^m A_{kj} , \quad (1)$$

де A_{ij} – узагальнена відносна оцінка проблеми для здійснення підприємством природоохоронних заходів; A_{kj} – відносна важливість проблеми стосовно виду природоохоронної діяльності підприємства (у межах $-1 < 0 < 1$); k – номер виду природоохоронного впливу; j – номер проблеми, яка оцінювалась експертами.

Проблематику природоохоронної діяльності ВАТ „Житомирський маслозавод” можна представити таким чином:

- охорона атмосферного повітря;
- раціональне використання водних ресурсів та зменшення їх забруднення;
- забезпечення належного поводження з відходами підприємства;
- ощадливе використання природних ресурсів;
- адміністрування відносин у сфері безпеки життєдіяльності підприємства і його працівників;
- ефективне використання інвестиційних ресурсів у здійсненні природоохоронних заходів підприємства;
- розвиток культурно - освітньої діяльності персоналу у сфері охорони довкілля.

Вивчення думки експертів та побудова матриць значущості природоохоронних проблем для досліджуваного підприємства і його персоналу дозволяє представити шкалу пріоритетів для вибору природоохоронних проблем, що вимагають вирішення в рамках програми (табл. 1).

Наведені природоохоронні проблеми ВАТ „Житомирський маслозавод”, які вимагають програмного вирішення, свідчать про необхідність формування єдиної природоохоронної програми підприємства з множиною підпрограм (наприклад, програма раціонального використання водних ресурсів і зменшення забруднення водних об'єктів; програма ефективного використання організаційних ресурсів для здійснення природоохоронних заходів підприємства; програма культурно-освітнього розвитку персоналу підприємства у сфері охорони довкілля та ін.). Причому кожна з таких підпрограм може бути представлена як система відносно самостійних блоків (аналітичного, прогнозного, цільового, блоку підпрограм, ресурсного, конструктивного, організаційного), які є віддзеркаленням функціональної ролі елементів програми і робіт у межах неї.

Таблиця 1

Шкала пріоритетів природоохоронних проблем ВАТ „Житомирський маслозавод”¹

<i>Назва природоохоронної проблеми, яка вимагає програмного вирішення</i>	<i>Узагальнена відносна оцінка проблеми (тах 100)</i>	<i>Рівень пріоритетності природоохоронної проблеми</i>
Ощадливе використання природних ресурсів	80,2	9
Охорона атмосферного повітря	90,5	6
Рациональне використання водних ресурсів та зменшення забруднення водних об'єктів	104,0	4
Забезпечення належного поводження з відходами підприємства	115,5	2
Ощадливе використання природних ресурсів	90,0	8
Адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його працівників	136,5	1
Ефективне використання організаційних ресурсів для здійснення природоохоронних заходів підприємства	110,3	3
Забезпечення якості продукції відповідно до вимог екологічних стандартів	100,4	5
Розвиток культурно-освітнього розвитку персоналу підприємства у сфері охорони довкілля.	80,1	10

¹Примітка. Побудовано автором самостійно.

Актуальність адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки досліджуваного підприємства та його працівників обґрунтовується такими причинами. По-перше, за умов здійснення такого адміністрування виключаються проблеми (управлінські, кадрові та ін.), що можуть спричинити появу загроз, ризиків і негативних тенденцій екологічного характеру на ВАТ „Житомирський маслозавод” (в першу чергу, завдяки співпраці й взаємодії персоналу різних організаційних рівнів). По-друге, забезпечуватиметься максимальне врахування інтересів досліджуваного підприємства і здійснюватиметься мінімальний вплив з його боку на довкілля. По-третє, регулярно виявлятимуться і враховуватимуться дестабілізуючі фактори для екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” (наприклад, понадлімітні викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти, підвищений рівень захворюваності персоналу).

Під адмініструванням відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” та його працівників будемо розуміти процес здійснення системи правових, економічних, соціальних та екологічних заходів запобіжного і поточного характеру, спрямованих на попередження появи небезпек у діяльності підприємства (еколого-економічного, соціального та ін. характеру), захист життя і здоров'я працівників у ході виробничої діяльності, зменшення антропогенного навантаження підприємства на довкілля та забезпечення якості його продукції.

Актуальність адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки досліджуваного підприємства та його працівників, необхідність урахування проблем, що перешкоджають ефективному його здійсненню, вимагають розроблення й упровадження програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників та дають можливість сформулювати власне бачення такої програми.

В основу розроблення програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників покладено такі аксіоми:

- адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників є елементом системи управління природоохоронною діяльністю досліджуваного підприємства;

- здійснення такого адміністрування характеризується взаємозв'язками з іншими елементами системи управління природоохоронною діяльністю суб'єкта господарювання;

- розвиток адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки досліджуваного підприємства і його працівників зумовлюється потребою здійснення природоохоронної діяльності в ході виробничої діяльності підприємства та необхідністю досягнення економічної, екологічної і соціальної ефективності його діяльності;

- тенденції і вектори розвитку такого адміністрування визначаються організаційними факторами впливу;

- чітка організованість розвитку адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки досліджуваного підприємства і його працівників є засобом попередження появи небезпек і загроз еколого-економічного, соціального та ін. характеру у діяльності підприємства, захисту життя і здоров'я працівників у ході виробничої діяльності, зменшення антропогенного навантаження підприємства на довкілля та забезпечення якості його продукції.

Розроблення і реалізація програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників повинні орієнтуватись на досягнення таких результатів: запобігання появі небезпекам і загрозам еколого-економічного, соціального та ін. характеру у діяльності підприємства; сприяння захисту життя і здоров'я працівників в ході виробничої діяльності; забезпечення і підвищення якості промислової продукції підприємства; послаблення антропогенного тиску підприємства на навколишнє природне середовище.

Завдання програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його працівників полягає у налагодженні механізму організаційної, економічної, екологічної взаємодії адміністративної служби підприємства як суб'єкта природоохоронного управління задля підвищення якості промислової продукції, захисту ним довкілля, забезпечення високої якості життя працівників.

Структуру програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу представимо такими блоками (рис. 1).

В основу побудови „дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу покладено отримані нами евристичні матеріали. Анкетні опитування адміністративної служби досліджуваного підприємства сформуливали інформаційну базу для ранжування цілей програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки досліджуваного підприємства і його персоналу.

Процес побудови „дерева цілей” включає: формування функціонального „дерева цілей”; побудову комплексу цілереалізуючих підсистем, їх попередній аналіз, оцінювання та відбір; розроблення цільових нормативів; здійснення ранжування цілей. Ранжування цілей здійснюється через визначення коефіцієнта відносної важливості ($K_{вв}$) елементів та коефіцієнта взаємної корисності елементів відповідного рівня ($K_{вк}$) [2].

Цілі програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу можна представити такими рівнями. Основною метою програми є проведення підприємством природоохоронних заходів, яка реалізується через ціль другого порядку – розв'язання проблем забезпечення екологічної безпеки підприємства і його персоналу.

Конкретизацію цілі другого порядку в елементах третього рівня проведено на основі розрахунку інтегральних оцінок $K_{вв}$ та $K_{вк}$ за формулами 2, 3 [2].

$$K = \frac{\sum_{s=1}^n K_{is}}{N}, \quad (2)$$

де K – інтегральна оцінка i -го елемента; K_{is} – оцінка i -го елемента, яку дав s -й експерт; N – кількість експертів.

Коефіцієнт взаємної корисності ($K_{вк}$) i -го елемента для усіх інших елементів даного рівня “дерева цілей” розраховують за формулою 3

$$K_{вк} = \sum_{i=1}^n K_{вкij}, \quad (3)$$

де K_{ik} – коефіцієнт взаємної корисності i -го елемента третього рівня “дерева цілей” для кожного елемента даного рівня, враховуючи корисність елемента для себе; n – кількість елементів даного рівня.

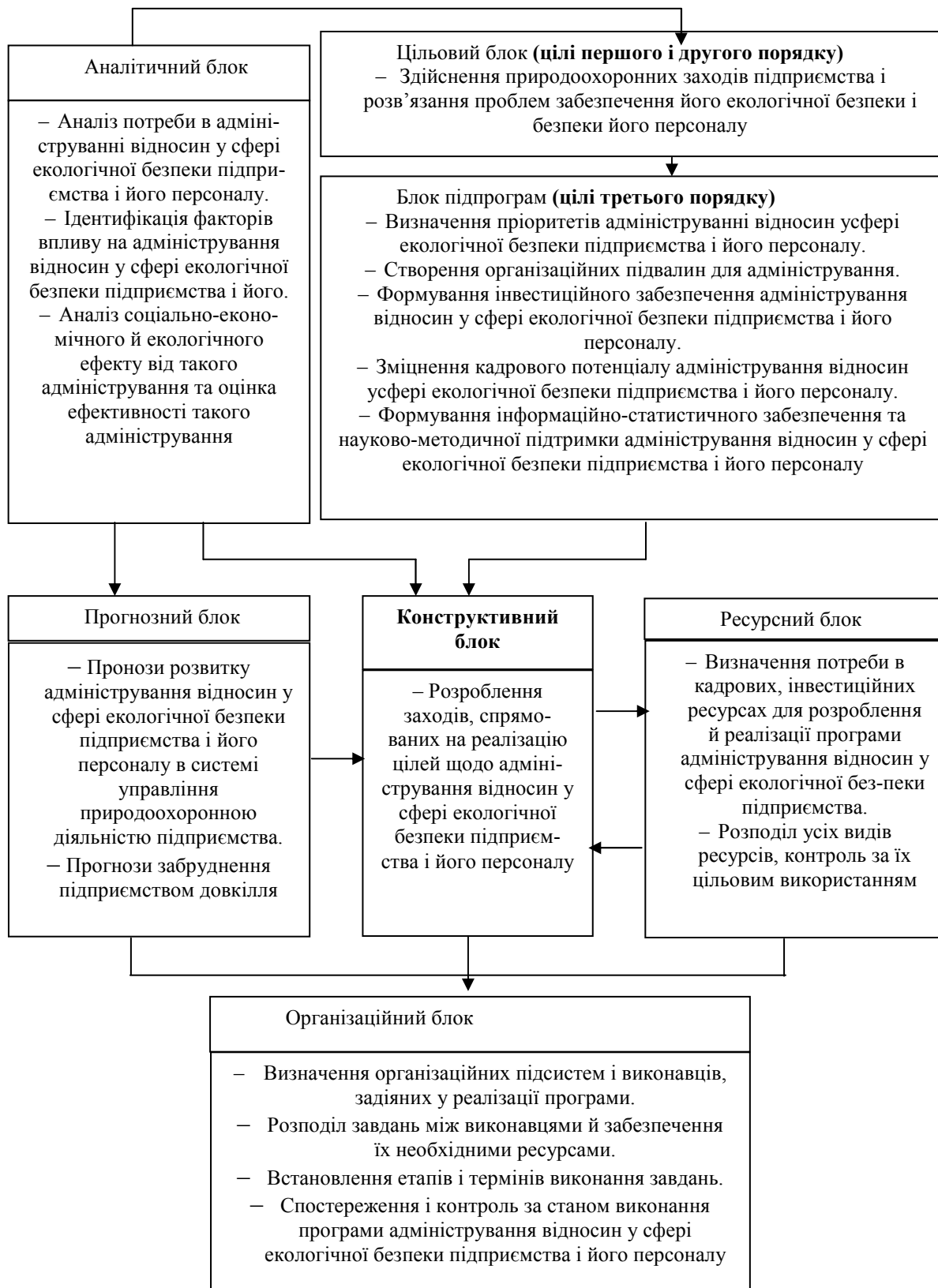

Рисунок 1. Структура програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу¹

¹Примітка. Складено автором самостійно.

Систематизація й узагальнення експертних оцінок адміністративної служби досліджуваного підприємства дозволили розрахувати інтегральні оцінки $K_{\text{вв}}$ елементів третього рівня для побудови програми (табл. 2), що визначило їх ранг і місце в структурі „дерева цілей”.

Таблиця 2
Ранжування елементів третього рівня „дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу¹

<i>Перелік елементів</i>	<i>Інтегральна оцінка $K_{\text{вв}}$ елемента ($\text{max}=1$)</i>	<i>$K_{\text{вк}}$ елемента ($\text{max}=10$)</i>	<i>Ранг елемента</i>
Визначення пріоритетів адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу	0,875	7,7	1
Створення організаційних підвалин для такого адміністрування	0,747	7,4	2
Формування інвестиційного забезпечення адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу	0,954	7,1	3
Зміцнення кадрового потенціалу адміністрування відносин в сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу	0,732	6,8	4
Формування інформаційно-статистичного забезпечення та науково-методичної підтримки адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу	0,648	6,3	5

¹Примітка. Складено автором самостійно.

Проведення інтегрального оцінювання $K_{\text{вв}}$ окремих елементів четвертого рівня “дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу передбачає:

– оцінювання величини $K_{\text{вв}}$ i -го елемента четвертого порядку для досягнення цілей елементів третього рівня, які він уточнює, з урахуванням $K_{\text{вв}}$ для кожного i -го експерта (формула 4)

$$K_{\text{вв}i} = \sum_{j=1}^m K_{\text{jis}} K_{\text{вк}i}, \quad (4)$$

де K_{jis} – $K_{\text{вв}}$ j -го елемента четвертого порядку “дерева цілей” для i -го елемента третього рівня, визначений S -експертом; m – кількість елементів третього порядку “дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу;

– оцінку величини інтегрального $K_{\text{вв}}$ j -го елемента четвертого порядку для досягнення цілей елементів третього рівня, які він уточнює, з урахуванням їх $K_{\text{вв}}$ для усіх експертів проводимо за формулою 5

$$K_{\text{вв}} = \frac{\sum_{i=1}^N K_{\text{вв}i}}{N}. \quad (5)$$

Використання наведених формул дозволило провести ранжування елементів третього та четвертого порядку „дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу (табл. 2, 3), а застосування методики – побудувати чотирирівневе „дерево цілей” цієї програми (рис. 2).

Таблиця 3

Ранжування елементів четвертого порядку „дерева цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу¹

<i>Елементи</i>	<i>Коефіцієнт відносної важливості елементів для досягнення цілей елементів третього рівня з урахуванням $K_{ев}$ для експерта</i>					<i>Інтегральний $K_{ев}$</i>
	<i>Експерти</i>					
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	
Визначення пріоритетів адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу, виходячи з необхідності реалізації підприємством природоохоронних заходів	3,26	1,71	1,59	1,72	2,77	2,21
Визначення пріоритетів адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу, виходячи з природоохоронних проблем підприємства	3,06	1,61	1,40	1,82	1,85	1,948
Визначення фінансових потреб підприємства щодо забезпечення його екологічної безпеки	2,01	2,14	2,67	2,54	2,80	2,432
Оцінка матеріально-технічного забезпечення екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу	2,15	3,15	2,16	2,19	2,55	2,44
Моніторинг кадрового забезпечення такої безпеки	2,01	2,21	1,44	1,87	1,59	1,824
Аналіз виробничої інфраструктури ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу стосовно забезпечення його екологічної безпеки	2,80	2,84	1,96	2,18	1,87	2,33
Розвиток інформаційно-статистичного забезпечення та науково-методичної підтримки адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу	2,11	2,27	1,83	3,07	3,04	2,464
Визначення інвестиційних потреб підприємства у реалізації ним природоохоронних заходів, зокрема щодо забезпечення екологічної безпеки	2,12	2,25	2,78	2,65	2,91	2,542
Оцінка організаційних підсистем, задіяних у забезпеченні екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу	2,36	2,69	3,07	3,14	2,97	2,846
Створення організаційно-розпорядчих (адміністративних) і економічних передумов для забезпечення екологічної безпеки підприємства і його персоналу	1,82	1,43	2,09	1,67	2,36	1,874
Управління природоохоронною діяльністю підприємства загалом, і забезпеченням його екологічної безпеки і безпеки його персоналу з метою запобігання негативним ефектам	1,36	1,39	1,65	2,13	1,89	1,684

Елементи	Коефіцієнт відносної важливості елементів для досягнення цілей елементів третього рівня з урахуванням K_{66} для експерта					Інтегральний K_{66}
	Експерти					
	1	2	3	4	5	
Проведення моніторингу реалізації програмних заходів щодо забезпечення екологічної безпеки підприємства і його персоналу	2,11	1,98	2,05	2,28	2,46	2,176
Застосування системи екологічного менеджменту	2,91	2,86	2,62	2,78	2,89	2,812
Використання стандартів якості продукції	2,51	2,49	2,79	2,55	2,39	2,546
Використання системи аналізу ризику в критичних контрольних точках (ХАССП)	2,60	2,53	2,77	2,54	2,18	2,524
Забезпечення перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері екологічної безпеки і природоохоронної діяльності	2,23	2,09	1,95	2,86	2,53	2,332
Створення сектора екологічної інформації та інформаційно-рекламної діяльності підприємства	1,45	1,62	1,87	2,52	2,36	1,964

¹Примітка. Складено автором з використанням [3].

Отримане „дерево цілей” програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу репрезентоване елементами першого і другого порядку, п’ятьма елементами третього і сімнадцятьма елементами четвертого рівня.

Здійснена структуризація цілей програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу дозволяє охопити ті вектори управлінської діяльності, які вимагають реалізації природоохоронних заходів підприємства з метою забезпечення його екологічної безпеки та безпеки його персоналу. Передумовою для прийняття й реалізації управлінських рішень у рамках здійснення програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу повинно стати здійснення прогнозів, які містяться в рамках прогнозного блоку цієї програми (прогнози розвитку адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу в системі управління природоохоронною діяльністю підприємства; прогнози забруднення підприємством довкілля).

Прогнози розвитку адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки підприємства і його персоналу в системі управління природоохоронною діяльністю підприємства мають дати оцінку можливого стану такого адміністрування в майбутньому та показати, як змінились фактори, які це зумовили. Важливо також сформулювати прогнози забруднення підприємством довкілля (атмосфери, водних об’єктів, розміщення відходів), які дозволять відобразити зміни, що відбулися в результаті адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу.

Ступінь реалізації заходів цільового та конструктивного блоку програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу залежить від ресурсного забезпечення, що має відобразитись у ресурсному блоці. Важливо розглянути усі ресурсні можливості виконання завдань програми в розрізі усіх видів ресурсів.

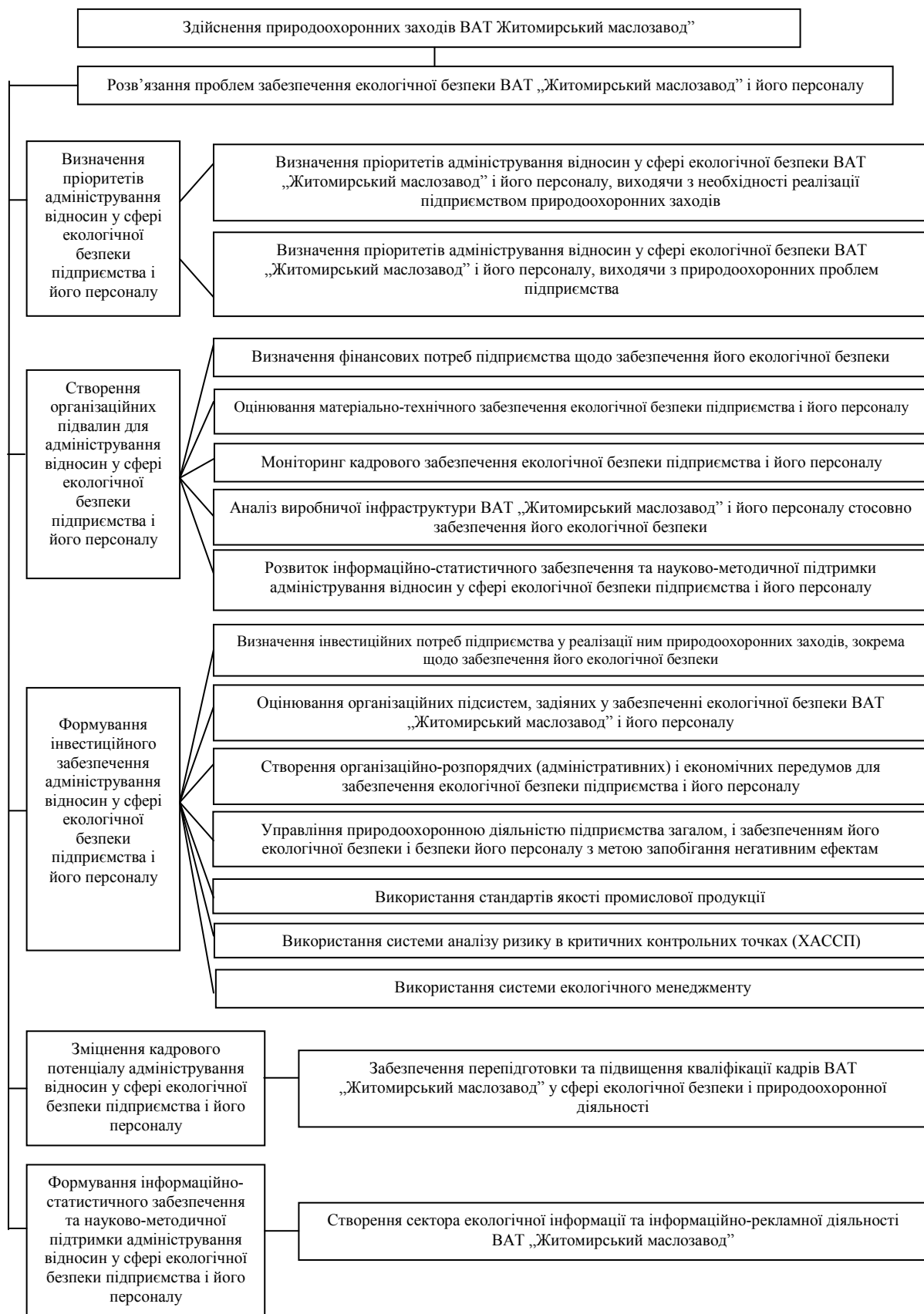

Рисунок 2. Пропоноване дерево цілей програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу

¹Примітка. Складено автором самостійно.

Інформаційний супровід розроблення й реалізації програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу слід покласти на адміністративну службу досліджуваного підприємства (керівника, його заступників, начальників структурних підрозділів, фахівців і спеціалістів).

Фінансове обґрунтування програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу реалізується в їх ресурсному блоці. Для реалізації програмних заходів та забезпечення її фінансовими ресурсами необхідним є розрахунок обсягу фінансових коштів, необхідних для реалізації цієї програми, визначити обсяг фінансових ресурсів, які можуть бути направлені підприємством на ці цілі, узгодити планову і фактичну потребу в фінансових коштах з паралельним визначенням необхідних інвестиційних ресурсів на здійснення досліджуваним підприємством природоохоронних заходів загалом, і забезпечення його екологічної безпеки і безпеки його персоналу зокрема.

Організаційний блок програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу передбачає проведення моніторингу реалізації програмних заходів щодо забезпечення екологічної безпеки підприємства і його персоналу, організування здійснення програмних заходів. Тому розроблення й реалізація програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу повинно супроводжуватись участю максимального кола організаційних підсистем.

Висновок. Механізм розроблення й реалізації програми адміністрування відносин у сфері екологічної безпеки ВАТ „Житомирський маслозавод” і його персоналу ґрунтується на взаємозв'язку цілей усіх рівнів, синтезі й урахуванні характерних особливостей такої програми, що дасть можливість імплементувати теоретичні напрацювання в практичну діяльність досліджуваного підприємства щодо вдосконалення інвестиційного механізму здійснення ним природоохоронних заходів.

Використана література

1. Державні цільові програми та упорядкування програмного процесу в бюджетній сфері: монографія [Текст] / В.М. Геєць, В.П. Александрова, О.І. Амоша та ін.; за ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К.: Наукова думка; Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2008. – 383с.
2. Мельник, А.Ф. Організаційно-економічний механізм розвитку територіального комплексу послуг: монографія [Текст] / А.Ф. Мельник. – Тернопіль: Збруч, 1997. – 250 с.
3. Кривокульська, Н.М. Організація управління і регулювання природоохоронної діяльності [Текст]: дис. ... канд. ек. наук: 08.02.03 / Кривокульська Наталія Михайлівна. – Л., 2006. – 204 с.